

राज्यातील खरीप- २०१८ हंगामातील दुष्काळी
परिस्थितीच्या अनुषंगाने बाधित शेतकऱ्यांना वाटप
करण्यासाठी आकस्मिकता निधीमधून तरतूद
वितरित करण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन
महसुल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- एससीवाय-२०१९/प्र.क्र.१९/म-७

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक - २१ फेब्रुवारी, २०१९

- संदर्भ :-**
- १) शासन निर्णय क्रमांक :- एससीवाय-२०१८/प्र.क्र.८९/म-७, दिनांक : ३१.१०.२०१८
 - २) शासन निर्णय, क्रमांक:- सीएलएस -२०१५/प्र.क्र.४०/म-३, दिनांक: १३.०५.२०१५
 - ३) शासन निर्णय क्रमांक:- एससीवाय-२०१९/प्र.क्र.१९/म-७, दिनांक: २५.०१.२०१९
 - ४) शासन निर्णय क्रमांक:- एससीवाय-२०१८/प्र.क्र.८९/म-७, दिनांक: १४.०२.२०१९
 - ५) वित्त विभाग, ज्ञापन क्र. : आकनि-२०१९/ प्र.क्र ११/अर्थ-६, दिनांक: २०.२.२०१९

प्रस्तावना :-

दुष्काळ व्यवस्थापन संहिता २०१६ नुसार दुष्काळी परिस्थितीचे मुल्यांकन करून राज्यातील १५१ तालुक्यांमध्ये गंभीर / मध्यम स्वरूपाचा दुष्काळ जाहीर करण्यात आला आहे. सदर १५१ तालुक्यांमधील दुष्काळी परिस्थितीमुळे शेतीपिकांचे नुकसान झाल्याने बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना मदत देण्यासाठी संदर्भाधीन क्रमांक ३ व ४ येथील शासन निर्णयान्वये रु २९०९५१.०९ लक्ष निधी वितरित करण्यास मान्यता देण्यात आली असून सदर निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीवर प्रत्यक्षात वितरित देखील करण्यात आला आहे. सदर वितरित निधी बाधित शेतकऱ्यांना वाटप करण्याची कार्यवाही क्षेत्रीय स्तरावर सुरू आहे. आता या प्रयोजनासाठी वित्त विभागाच्या संदर्भाधीन क्रमांक ५ येथील ज्ञापनान्वये आकस्मिकता निधीमधून मंजूर झालेला रु २०००,००,००,०००/- (रु दोन हजार कोटी फक्त) इतका निधी क्षेत्रीय स्तरावर वितरित करण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यातील खरीप हंगाम २०१८ मध्ये संदर्भाधीन क्रमांक १ येथील शासन निर्णयान्वये दुष्काळ जाहीर करण्यात आलेल्या राज्यातील १५१ तालुक्यांमधील शेतीपिकांच्या झालेल्या पीक नुकसानीसाठी बाधित शेतकऱ्यांना निविष्टा अनुदानाचे वाटप करण्यासाठी संदर्भाधीन क्रमांक ३ व ४ येथील शासन निर्णयान्वये रु.२९०९५१.०९ लक्ष इतका निधी वितरित करण्यात आला आहे. दुष्काळी निधीच्या मदत वाटपामध्ये बाधा येवू नये यासाठी आकस्मिकता निधीमधून मंजूर करण्यात आलेला रु. २०००,००,००,०००/- (रुपये दोन हजार कोटी फक्त) इतका निधी सोबत जोडलेल्या सहपत्रानुसार जिल्ह्यांना वितरित करण्यास या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

२. संदर्भाधीन क्रमांक ३ येथे नमूद केलेल्या शासन निर्णयातील अटी व शर्ती कायम राहतील.

३. शेतीपिकांचे व बहुवार्षिक पिकांचे ३३% किंवा त्यापेक्षा अधिक नुकसान झाल्याने बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना देय असलेल्या मदतीची रक्कम दोन हप्त्यात प्रदान करण्याच्या सुचना देण्यात आलेल्या आहेत. प्रथम हप्ता म्हणून रु ६८००/- प्रति हेक्टर या दराच्या ५०% म्हणजेच रु ३४००/- प्रति हेक्टर किंवा किमान रु १०००/- यापैकी अधिक असेल ती रक्कम शेतीपिकांचे बाधित झालेल्या शेतकऱ्यांना व बहुवार्षिक पिकांच्या नुकसानीसाठी रु १८०००/- प्रति हेक्टर या अनुज्ञेय दराच्या ५०% म्हणजेच रु ९०००/- प्रति हेक्टर किंवा किमान रु २०००/- यापैकी अधिक असेल ती रक्कम विहित अटीच्या अधीन राहून सर्व बाधित शेतकऱ्यांना देण्याबाबत शासन सुचना देण्यात आलेल्या आहेत. वितरित करण्यात आलेल्या निधीमधून शेतीपिकांच्या व बहुवार्षिक पिकांच्या नुकसानीसाठी सर्व बाधित शेतकऱ्यांना प्रथम हप्त्याचे वाटप पूर्ण झाल्यानंतर जिल्ह्यांकडे शिल्लक राहणाऱ्या रकमेमधून बाधित शेतकऱ्यांना दुसऱ्या हप्त्याची रक्कम वितरित करण्यात यावी.

४. विभागीय आयुक्त यांनी आकस्मिकता निधीमधून खर्च करणाऱ्या आहरण व संवितरण अधिकाऱ्याकडे रक्कम सुपूर्द करण्यासंबंधीच्या आदेशात/पत्रात आगाऊ रकमेतून खर्च करताना सादर करण्यात येणाऱ्या देयकावर आकस्मिकता निधी अग्रिम वित्त विभाग, ज्ञापन, क्रमांक: आकनि-२०१९/ प्र.क्र.१९/ अर्थ-६, दिनांक २० फेब्रुवारी, २०१९ अन्वये मंजूर असे लाल शाईने लिहावे अशी स्पष्ट सूचना त्या आदेशात/पत्रात अंतर्भूत करावी. ही सुचना लाल शाईने अधोरेखित करावी.

५. सदर प्रकरणी पूरक अनुदान प्राप्त झाल्यावर तो खर्च मागणी क्रमांक सी-६, २२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य, ०१, अवर्षण (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च (९१) (०५) पीक नुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना मदत (२२४५ २४३४), ३१, सहायक अनुदाने (वेतनेतर) या लेखाशीर्षाखाली अंतिमतः खर्ची टाकावा. याकरिता आकस्मिकता निधी संकेतांक (८०००७५५६) असा आहे. सदर निधी विभागीय आयुक्त यांना अर्थसंकल्प वितरण प्रणालीवर आकस्मिकता निधी अंतर्गत वितरित करण्याची कार्यवाही कार्यासन म-११, मदत व पुनर्वसन प्रभाग यांनी करावी.

६. सदर निधीच्या वाटपाचे लेखे /अभिलेखे, नोंदवहया विहित कार्यध्दतीनुसार अनुदान आहरीत व वितरीत करण्याच्या कार्यालयाच्या स्तरावर अद्यायावत ठेवण्यात याव्यात, तसेच कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर अग्रिम निधीच्या मर्यादेपेक्षा जास्त खर्च होणार नाही व हा खर्च दिनांक २८ फेब्रुवारी, २०१९ पर्यंत करण्यात येईल याची दक्षता नियंत्रक अधिकाऱ्यांनी घ्यावी. अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीवर उपलब्ध निधी अनावश्यकरीतीने कोषागारातून आहरित करून तो वाटपाअभावी बँकेत पडून राहणार नाही याची काटेकोर दक्षता आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी घ्यावी. अशी बाब आढळून आल्यास त्याला तात्पुरता अपहार समजून संबंधितांवर शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येईल याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी. सदर निधी ज्या प्रयोजनासाठी वर्ग करण्यात आला आहे त्याच प्रयोजनासाठी त्याचा वापर होत आहे याची सर्व विभागीय आयुक्त यांनी दक्षता घ्यावी.

७. सदर आदेश वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ६०/व्यय-९/२०१९, दिनांक ६.२.२०१९ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०२२११८०५२१९९१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुभाष उमराणीकर)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. सर्व लोकसभा सदस्य / राज्यसभा सदस्य (महाराष्ट्रातील)
३. सर्व विधानसभा सदस्य / विधान परिषद सदस्य.
४. मा. मुख्य सचिव यांचे उप सचिव
५. अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
६. अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
७. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई
८. सचिव (मदत व पुनर्वसन), मंत्रालय, मुंबई
९. सर्व अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
१०. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
११. महालेखापाल - १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
१२. महालेखापाल - १/२ (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर
१३. सर्व विभागीय आयुक्त
१४. सर्व विभागीय कृषि सह संचालक
१५. सर्व जिल्हाधिकारी
१६. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१७. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१९. वित्तीय सल्लागार व सहसचिव, मदत व पुनर्वसन, नवीन प्रशासन भवन, मुंबई
२०. वित्त विभाग, व्यय - ९ / अर्थसंकल्प कक्ष / अर्थोपाय कक्ष), मंत्रालय, मुंबई.
२१. महसूल व वन विभाग, (म-७ / म११ / म-३), मंत्रालय, मुंबई-३२
२२. निवड नस्ती, म-७ कार्यासन

शासन निर्णय, क्रमांक: एससीवाय-२०१९/प्र.क्र.१९/म-७, दिनांक : २१ फेब्रुवारी, २०१९ चे सहपत्र

अ.क्र.	विभाग	जिल्हा	एकूण मदतीची रक्कम (रु कोटीत)	आतापर्यंत वितरित केलेली रकम (रु कोटीत)	आकस्मिकता निधीमधून वितरित करण्यात येत असलेली रक्कम (रु कोटीत)
१	कोकण	पालघर	३४.४९	१४.१२७१०४	९.७१०
एकूण कोकण विभाग			३४.४९	१४.१२७१०४	९.७१०
२	नाशिक	नाशिक	४१६.३२	१७०.५२४६७२	११७.२१०
३		धूळे	२८५.९९	११७.१४१५०४	८०.५१८
४		नंदूरबार	२०८.१०	८५.२३७७६	५८.५८८
५		जळगांव	५८५.४३	२३९.७९२१२८	१६४.८२२
६		अहमदनगर	६८४.२६	२८०.२७२८९६	१९२.६४७
एकूण नाशिक			२१८०.१०	८९२.९६८९६	६१३.७८५
७	पुणे	पुणे	२५९.९६	१०६.४७९६१६	७३.१८९
८		सोलापूर	४७७.०२	१९५.१८६१९२	१३४.३००
९		सातारा	१०४.३०	४२.७२१२८	२९.३६५
१०		सांगली	१६८.००	६८.८१२८	४७.२९९
एकूण पुणे			१००९.२८	४१३.१९९८८८	२८४.१५३
११	औरंगाबाद	औरंगाबाद	५४५.१३	२२३.२८५०००	१५३.४७६
१२		जालना	४७८.०३	१९५.८०१०८८	१३४.५८५
१३		बीड	६१९.८३	२५३.८८२३६८	१७४.५०७
१४		लातूर	१६.२१	६.६३९६१६	४.५६४
१५		उस्मानाबाद	३४१.७१	१३९.९६४४१६	९६.२०५
१६		नांदेड	१२५.७६	५१.५११२९६	३५.४०६
१७		परभणी	२६२.५६	१०७.५४४५७६	७३.९२१
१८		हिंगोली	१७५.६८	७१.९५८५२८	४९.४६१
एकूण औरंगाबाद			२५६४.९१	१०५०.५८६८८८	७२२.१२५
१९	अमरावती	बुलडाणा	२८८.८८	११८.३२५२४८	८१.३३१
२०		अकोला	१९९.११	८१.५५५४५६	५६.०५७
२१		वाशिम	६३.८२	२६.१४०६७२	१७.९६८
२२		अमरावती	२६९.६५	११०.४४८६४	७५.९१७
२३		यवतमाळ	३३६.६५	१३७.८९१८४	९४.७८१
एकूण अमरावती			११५८.११	४७४.३६१८५६	३२६.०५४
२४	नागपूर	वर्धा	१४.६२	५.९८८३५२	४.११६
२५		नागपूर	८२.३८	३३.७४२८४८	२३.१९३
२६		चंद्रपूर	५९.९०	२४.५३५०४	१६.८६४
एकूण नागपूर			१५६.९०	६४.२६६२४	४४.१७३
एकूण राज्य			७१०३.७९	२९०९.५१०९३६	२०००.०००